

АНОТАЦІЯ

Назва дисципліни / освітнього компонента	Культура українського наукового мовлення
Освітня програма	Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90годин
Вид підсумкового контролю з	залік
Мова викладання	українська
Викладач	Павлюк Н.П., канд. пед. наук, доцент кафедри української мови та славістики
CV викладача на сайті кафедри	https://drive.google.com/drive/folders/1c_0zx4w5X0FsUgjmzh9BjnWmgFTWYoA
E-mail викладача	nataliia.pavliuk@rshu.edu.ua

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти системних знань про особливості українського наукового стилю, розвиток умінь і навичок створення усних та писемних наукових текстів, дотримання норм сучасної української літературної мови в науковій комунікації, а також удосконалення культури професійного мовлення майбутнього вчителя-філолога.

Основні завдання дисципліни:

- ознайомити здобувачів освіти з теоретичними засадами культури українського наукового мовлення;
- сформуванати знання про особливості наукового стилю сучасної української літературної мови;
- розвинути навички аналізу та створення наукових текстів різних жанрів;
- навчити правильно використовувати мовні засоби в науковому та професійному спілкуванні;
- сформуванати вміння дотримуватися норм української літературної мови в усному й писемному науковому мовленні;
- удосконалити навички роботи з науковими джерелами та оформлення результатів дослідження;

- сприяти формуванню культури наукової комунікації та професійного мовленнєвого етикету.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи українського наукового мовлення

Тема 1. Науковий стиль у системі функціональних стилів української мови

У межах теми розглядається поняття функціонального стилю як різновиду літературної мови, що використовується у певній сфері суспільної діяльності та характеризується специфічними мовними засобами. Аналізується місце наукового стилю серед інших функціональних стилів сучасної української літературної мови та його роль у передачі наукової інформації. Особлива увага приділяється основним ознакам наукового стилю — логічності, точності, об'єктивності, узагальненості та доказовості викладу, які забезпечують чіткість і послідовність подання наукових знань.

Тема 2. Лексичні особливості наукового мовлення

Тема передбачає ознайомлення з лексичними особливостями наукового стилю, що зумовлюють точність і однозначність передавання наукової інформації. Розглядається роль термінології як основного засобу вираження спеціальних понять у наукових текстах. Аналізується використання загальнонаукової та спеціальної лексики, а також професіоналізмів у різних галузях знань. Особлива увага приділяється вимогам до лексичної нейтральності наукового мовлення, зокрема уникненню емоційно-експресивної, розмовної та просторічної лексики.

Тема 3. Граматичні та синтаксичні особливості наукового стилю

У межах теми розглядаються граматичні особливості наукового мовлення, що забезпечують логічну організацію тексту та чіткість викладу думки. Аналізуються характерні морфологічні форми та синтаксичні конструкції, які найчастіше використовуються у наукових текстах. Особлива увага приділяється використанню складних речень, безособових та узагальнено-особових конструкцій, що сприяють об'єктивності викладу. Розглядаються типові синтаксичні моделі наукового тексту, які допомагають структурувати інформацію та забезпечують послідовність наукового викладу.

Змістовий модуль 2. Науковий текст і культура його створення

Тема 4. Структура та композиція наукового тексту

У межах теми розглядаються основні принципи побудови наукового тексту та його структурні компоненти. Аналізується традиційна структура наукової роботи, що передбачає наявність вступу, основної частини та висновків. Особлива увага приділяється логіці викладу матеріалу, послідовності подання інформації, аргументованості тверджень та обґрунтованості наукових висновків.

Розглядаються вимоги до чіткості структурування тексту, що забезпечує зрозумілість і цілісність наукового викладу.

Тема 5. Основні жанри наукового мовлення

Тема передбачає ознайомлення з основними жанрами наукового стилю, які використовуються для представлення результатів наукових досліджень. Розглядаються особливості таких жанрів, як наукова стаття, тези, реферат, анотація та наукова доповідь. Аналізується їхня структура, змістові компоненти та мовні особливості. Особлива увага приділяється вимогам до логічності викладу, чіткості формулювання думок і дотримання норм наукового стилю у процесі підготовки різних видів наукових текстів.

Тема 6. Робота з науковими джерелами та оформлення покликань

У межах теми розглядаються основні принципи роботи з науковими джерелами, що передбачають пошук, відбір і критичний аналіз наукової інформації. Аналізуються правила цитування та оформлення бібліографічних посилань відповідно до вимог академічного письма. Особлива увага приділяється формуванню культури використання наукових джерел, умінню коректно посилатися на авторів, а також дотриманню принципів академічної доброчесності під час підготовки наукових робіт.

Змістовий модуль 3. Культура наукової комунікації

Тема 7. Усне наукове мовлення

У межах теми розглядаються особливості усного представлення результатів наукової діяльності. Аналізуються основні вимоги до підготовки та виголошення наукової доповіді, зокрема структурованість виступу, логічність викладу та чіткість формулювання думок. Окрема увага приділяється використанню мовних засобів, що забезпечують переконливість наукового виступу, а також умінню лаконічно й аргументовано презентувати результати дослідження перед аудиторією.

Тема 8. Культура наукової дискусії

Тема присвячена формуванню навичок конструктивної наукової комунікації. Розглядаються етичні засади наукового спілкування, правила ведення наукової дискусії та особливості аргументації під час обговорення наукових проблем. Аналізуються принципи коректної полеміки, уміння відстоювати власну позицію на основі доказів і поваги до думки співрозмовника. Особлива увага приділяється мовленнєвому етикету та культурі взаємодії у науковому середовищі.

Тема 9. Професійна мовна культура майбутнього вчителя-філолога

У межах теми розглядається значення культури наукового мовлення у професійній діяльності майбутнього вчителя-філолога. Аналізуються вимоги до дотримання норм української літературної мови у науковій, освітній та педагогічній комунікації. Особлива увага приділяється формуванню мовної компетентності фахівця, розвитку навичок грамотного, точного та стилістично доречного використання мовних засобів у професійній діяльності.